

**Nariadenie vlády Slovenskej
republiky**

**o uvádzaní pyrotechnických
výrobkov na trh**

Toto nariadenie vlády aproximuje Smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2007/23/ES z 23. mája 2007 o uvádzaní pyrotechnických výrobkov na trh.

Účelom tejto prednášky nie je prezentovať celé predmetné nariadenie vlády, ale vysvetliť dopad niektorých jeho ustanovení (resp. ustanovení smernice) na prax.

Pyrotechnický výrobok je akýkoľvek výrobok obsahujúci výbušniny alebo zmes výbušnín, ktorý je navrhnutý na vyprodukovanie tepla, svetla, zvuku, plynu alebo dymu, alebo kombinácie týchto efektov prostredníctvom jednotlivých exotermických chemických reakcií.

Často sa stretávame s požiadavkou certifikovať výrobky, ktoré nespĺňajú túto definíciu – napr. záhradné fakle (neobsahujú výbušninu, ale horľavinu), niektoré konfetové trubice (konfety sú vymetávané stlačeným vzduchom, alebo pružinou), mažiare pre výmet bômb, roznetné vedenie, rýchlospojky pre elektrický roznet.

Tieto výrobky

- nie sú určenými výrobkami, alebo*
- nie sú určenými výrobkami podľa tohto nariadenia.*

ROZDELENIE

- a) zábavná pyrotechnika,
- b) scénická pyrotechnika,
- c) iné pyrotechnické výrobky.

Jednoduché, jasné a na prvý pohľad jednoznačné rozdelenie však v praxi prináša nemalé problémy.

K tomuto rozdeleniu totiž prináležia normy, podľa ktorých sa vykonáva posudzovanie zhody.

A tu je kameň úrazu – niektoré požiadavky týchto noriem sú v rozpore s tým, na čo boli zvyknutý naši výrobcovia, dovozcovia a spotrebitelia.

Preto treba veľmi rozvážne deklarovat' určenie výrobku tak, aby jeho vlastnosti neboli v rozpore s požiadavkami – viac sa dozviete v normách.

NEVZŤAHUJE SA NA

- pyrotechnické výrobky určené a vyrábané špeciálne pre ozbrojené sily Slovenskej republiky, Vojenskú políciu, Vojenské spravodajstvo, rozpočtové organizácie rezortu ministerstva obrany zaoberajúce sa vedou, výskumom, výrobou, skúšaním, skladovaním, používaním, likvidáciou alebo ničením výbušnín, pyrotechnických výrobkov alebo munície, ako aj vzdelávaním v oblasti výbušnín, pyrotechnických výrobkov alebo munície, ozbrojený bezpečnostný zbor, ozbrojené zbory, štátny orgán Slovenskej republiky, ktorý plní úlohy vo veciach ochrany ústavného zriadenia, vnútorného poriadku a bezpečnosti štátu, Hasičský a záchranný zbor a Hasičský a záchranný zbor

- námorné vybavenie
- pyrotechnické výrobky určené na používanie v leteckom a kozmickom priemysle,
- kapsle osobitne určené do hračiek, na ktoré sa vzťahuje osobitný predpis - NV 302/2004 (hračky)
- výbušniny, na ktoré sa vzťahuje osobitný predpis - NV 179/2001
- muníciu, a to strelivo a hnacie náplne a nábojky, ktoré sa používajú v ručných strelných zbraniach, iných zbraniach a delostrelectve

S chronickou pravidelnosťou sa v zadaniach rôznych verejných súťaží vypisovanými vyššie spomínanými inštitúciami objavuje jedna, pre uchádzača nesplniteľná podmienka – certifikát v zmysle NV 485/2008 Z.z.

Toto sa samozrejme dialo i v minulosti, zákon 264/1999 Z.z. umožňuje použiť postupy posudzovania zhody i na neurčené výrobky, avšak vydať na takýto výrobok CE certifikát platný v celom spoločenstve by bola predsa len príliš silná káva.

Jedinou možnosťou je apelovať na vyhlasovateľa súťaže, aby zmenil zadanie.

VYMEDZENIE POJMOV

- zábavná pyrotechnika pyrotechnický výrobok určený na zábavné účely,
- scénická pyrotechnika pyrotechnický výrobok určený na použitie na javisku v interiéri alebo v exteriéri vrátane filmovej a televíznej produkcie alebo na podobné použitie,
- pyrotechnický výrobok určený na použitie vo vozidlách - prvok bezpečnostných zariadení vo vozidlách, ktorý obsahuje pyrotechnické zložky používané na aktiváciu týchto alebo iných zariadení

VYMEDZENIE POJMOV

- odborne spôsobilá osoba osoba, ktorá je oprávnená podľa osobitného predpisu (Vyhláška Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 79/1993 Z. z. o získavaní odbornej spôsobilosti odpaľovačov ohňostrojov a pyrotechnikov) zaobchádzať so zábavnou pyrotechnikou kategórie 4, so scénickou pyrotechnikou kategórie T2 alebo s inými pyrotechnickými výrobkami kategórie P2 alebo ich používať.

Mnohí z Vás vedia o snahe, trvajúcej už naozaj trestuhodne dlho, vytvoriť zákon, ktorý by namiesto staručkej 51-ky upravil oblasť výbušnín a pyrotechniky. K tomuto zákonu by samozrejme prináležali i vykonávacie predpisy a jedným z nich by bola i vyhláška o odbornej spôsobilosti. Súčasná citovaná vyhláška nedostatočne postihuje danú oblasť.

Okrem iného napr. automobilový priemysel jednoznačne nerešpektuje súčasnú legislatívu a pracovníci bez odbornej spôsobilosti vykonávajú prácu s aerbagmi, ktoré sú v kategórii P2, resp. podľa starého T2.

KATEGORIZÁCIA

a) zábavná pyrotechnika

- kategória 1- zábavná pyrotechnika, ktorá predstavuje veľmi nízke nebezpečenstvo a má zanedbateľnú hladinu hluku a ktorá je určená na použitie v obmedzených priestoroch, vrátane zábavnej pyrotechniky, ktorá je určená na používanie vnútri obytných budov,
- kategória 2 - zábavná pyrotechnika, ktorá predstavuje nízke nebezpečenstvo a má nízku hladinu hluku a ktorá je určená na používanie vonku v obmedzených priestoroch,

KATEGORIZÁCIA

- kategória 3- zábavná pyrotechnika, ktorá predstavuje stredne veľké nebezpečenstvo, ktorá je určená na používanie vonku na veľkých otvorených priestranstvách a ktorej hladina hluku nie je škodlivá pre ľudské zdravie,
- kategória 4 - zábavná pyrotechnika, ktorá predstavuje vysoké nebezpečenstvo, ktorú môžu používať iba odborne spôsobilé osoby (všeobecne známa ako "zábavná pyrotechnika na profesionálne použitie") a ktorej hladina hluku nie je škodlivá pre ľudské zdravie.

KATEGORIZÁCIA

b) scénická pyrotechnika

- kategória T1; pyrotechnické výrobky na použitie na javisku, ktoré predstavujú malé riziko,
- kategória T2; pyrotechnické výrobky na použitie na javisku, ktoré môžu používať iba odborne spôsobilé osoby.

KATEGORIZÁCIA

c) iné pyrotechnické výrobky

- kategória P1; pyrotechnické výrobky iné ako zábavná pyrotechnika a scénická pyrotechnika, ktoré predstavujú nízke nebezpečenstvo,
- kategória P2; pyrotechnické výrobky iné ako zábavná pyrotechnika a scénická pyrotechnika, ktoré sú určené na zaobchádzanie alebo používanie iba odborne spôsobilými osobami.

Toto rozdelenie je pre našich dovozcov, výrobcov, ako i spotrebiteľov nové a môže nastávať zámena s rozdelením pôvodným.

Je treba si uvedomiť, že v prechodnom období budú na trhu vedľa seba výrobky tried podľa starej legislatívy a kategórii podľa nového rozdelenia.

Najmarkantnejšie rozdiely:

- Trieda 3 – predaj len osobám s odbornými znalosťami*

Kategória 3 – predaj nad 21 rokov

- Trieda T1 – podtrieda technickej pyrotechniky*

Kategória T1 – scénická pyrotechnika

VÝROBCA A DOVOZCA

- výrobcom podnikateľ, ktorý vyťažil, vyrobil alebo iným postupom získal výrobok alebo sa za výrobcu označuje tým, že k výrobku pripája svoje obchodné meno, výrobnú značku alebo iný identifikačný znak, ktorý ho identifikuje ako výrobcu alebo ktorý ho odlišuje od iného výrobcu; výrobcom môže byť aj dovozca,
- dovozcom podnikateľ, ktorý uvedie na trh výrobok z iného štátu alebo uvedenie takého výrobku na trh sprostredkuje

VÝROBCA

- ak výrobca nemá sídlo v členskom štáte Európskej únie, dovozca pyrotechnických výrobkov zodpovedá za to, že dovážané pyrotechnické výrobky spĺňajú požiadavky ustanovené týmto nariadením vlády
- výrobca je povinný
 - a) predložiť pyrotechnický výrobok notifikovanej osobe, ktorá vykonáva posudzovanie zhody
 - b) umiestniť označenie CE,
 - c) vydať na každý pyrotechnický výrobok ES vyhlásenie o zhode.

Dovozcovia pyrotechniky sa musia nad týmito pojmami (a hlavne ich dôsledkami) vážne zamyslieť a podľa toho nastaviť režim svojho podnikania, pretože im to umožní ušetriť nemalé finančné zdroje.

Je nanajvýš potrebné, aby si špecifikovali:

- kto bude kontrolovať kvalitu (vlastní pracovníci, akreditované laboratórium, čínsky výrobca);*
- kde sa táto kontrola bude vykonávať (v Číne, v EÚ);*
- kedy sa bude vykonávať (v procese výroby, pred expedíciou, po dovoze);*
- ako sa bude vykonávať (námatkovo, podľa vopred vypracovanej smernice, pre potreby orgánu*

Nedá sa jednoznačne povedať, že niektorá odpoveď je najsprávnejšia, všetko má svoje klady i zápory.

Príklad: KDE?

- Jasne že v Číne!!! Do EU už doveziem výrobky odskúšané. Šmejd sa nedá do Číny vrátiť.*
- Doma, na vlastné oči vidím, čo to robí, môžem odberateľov upozorniť na prípadné chyby a je to lacnešie.*

Príklad: KTO?

- Predsa čínsky výrobca. Je to v cene a bez starostí.*
- Sám sebe zakáže exportovať tovar? Nie je lepší labák, ktorý mi ručí za výsledky?*

Dovozca si svoje odpovede porovná s prílohou č. 2 NV 485/2008 a rozhodne sa pre modul, ktorý bude požadovať od notifikovanej osoby.

Rada: obráťte sa s dôverou na notifikovanú osobu a ešte pred plánovanou certifikáciou výrobkov a prekonzultujte s ňou plánované postupy. Vzhľadom na to, že za posudzovanie zhody potom notifikovanej osobe zaplatíte nekresťanské peniaze, rada sa Vám bude venovať.

Upozorňujeme na to, že toto rozhodnutie nie je nemenné a moduly (okrem „B“) je možné meniť.

DISTRIBÚTOR

- distribútorom podnikateľ, ktorý výrobky predáva, sprostredkúva ich predaj alebo ich iným spôsobom poskytuje používateľom, ale svojou činnosťou priamo neovplyvňuje vlastnosti výrobku ; distribútorom je aj dodávateľ,

Niektorí súčasní dovozcovia sa postupom času zmenia na distribútorov.

Upozorňujem na to, že i distribútor má svoje povinnosti:

- Distribútor pyrotechnických výrobkov je povinný overiť najmä to, či pyrotechnické výrobky majú požadované označenie zhody a či je k nim priložená požadovaná dokumentácia.*
- Výrobca, dovozca a distribútor nesmú predávať ani inak sprístupňovať pre iné ako odborne spôsobilé osoby zábavnú pyrotechniku kategórie 4, scénickú pyrotechniku kategórie T2 a iné pyrotechnické výrobky kategórie P2*

VOĽNÝ POHYB

Týmto nariadením vlády nie sú dotknuté opatrenia príslušných orgánov (všeobecné nariadenia obcí), ktorých cieľom je zakázať alebo obmedziť držbu, používanie alebo predaj zábavnej pyrotechniky kategórie 2 a 3, scénickej pyrotechniky a iných pyrotechnických výrobkov fyzickým osobám a právnickým osobám z dôvodu verejného poriadku, bezpečnosti alebo ochrany životného prostredia.

VOĽNÝ POHYB

Na obchodných veľtrhoch, výstavách a prezentáciách je za účelom obchodovania s pyrotechnickými výrobkami možné vystavovať a používať pyrotechnické výrobky, ktoré nie sú v súlade s ustanoveniami tohto nariadenia vlády, za predpokladu, že viditeľné označenie jasne uvádza názov a dátum konania príslušného obchodného veľtrhu, výstavy alebo prezentácie a nesúlad a nedostupnosť výrobkov na účely predaja.

VEKOVÉ OBMEDZENIA

- Pyrotechnické výrobky sa nepredávajú ani inak nesprístupňujú spotrebiteľom, ktorých vek je nižší ako tieto vekové obmedzenia:

a) zábavná pyrotechnika

kategória 1: 15 rokov,

kategória 2: 18 rokov,

kategória 3: 21 rokov.

b) iné pyrotechnické výrobky a scénická pyrotechnika,
kategória T1 a P1; 18 rokov.

POSUDZOVANIE ZHODY

- Na posúdenie zhody pyrotechnických výrobkov s týmto nariadením vlády použije výrobca jeden z týchto postupov posudzovania zhody
 - a) ES skúšku typu (modul B) a podľa voľby výrobcu buď modul C, D, E, alebo
 - b) overovanie jednotlivých výrobkov (modul G), alebo
 - c) komplexné zabezpečenie kvality výroby (modul H), ak ide o zábavnú pyrotechniku kategórie 4.

POSTUPY POSUDZOVANIA ZHODY

I. MODUL B: ES skúška typu

je to postup, ktorým notifikovaná osoba zisťuje a osvedčuje, či skúšobná vzorka predpokladanej výroby spĺňa príslušné ustanovenia tohto nariadenia vlády.

Výrobca podáva žiadosť o ES skúšku typu notifikovanej osobe, ktorú si sám zvolil.

MODUL B

Žiadosť musí obsahovať:

- a) názov a sídlo výrobcu,
 - b) písomné vyhlásenie, že tá istá žiadosť nebola podaná aj inej notifikovanej osobe,
 - c) technickú dokumentáciu
- Žiadateľ poskytne notifikovanej osobe skúšobnú vzorku predpokladanej výroby (ďalej len "typ").

TECHNICKÁ DOKUMENTÁCIA

Dokumentácia musí obsahovať:

- a) všeobecný opis typu,
- b) výrobné výkresy
- c) opisy a vysvetlenia potrebné na porozumenie výkresov
- d) zoznam harmonizovaných noriem ktoré sa uplatňujú a opisy riešení prijatých na splnenie základných bezpečnostných požiadaviek tohto nariadenia vlády v prípade, že sa harmonizované normy uvedené v neuplatnili,
- e) výsledky výpočtov, vykonaných skúšok atď.

Prvotný dokument, ktorý prihlasovateľ predkladá NO je klasický xls súbor od čínskeho výrobcu obsahujúci náčrt s rozmermi výrobku a list s rozpisom pyrotechnických zloží obsiahnutých vo výrobku, ako i s ich hmotnosťami.

Tento dokument o.i. slúži NO na to, aby prihlasované výrobky rozčlenila do predpokladaných kategórii.

Zároveň NO zisťuje, či nie je možné niektoré výrobky posudzovať ako odvodené varianty.

Toto jej umožňuje smernica, ktorá v úvodných ustanoveniach hovorí:

Skupiny pyrotechnických výrobkov, ktoré sú konštrukciou, funkciou alebo vlastnosťami podobné, by mali notifikované orgány posudzovať ako odvodené varianty výrobkov.

V súčasnosti sa pripravuje materiál záväzný pre všetky NO, ktorý by definoval podmienky začlenenia výrobkov do rodín.

Naša NO uplatňuje nasledovné pravidlá:

- *Výrobky musia byť rovnakého typu*

Príklad:

petarda „A“ Ø24mm x 1 00 mm, 4g čierneho prachu

petarda „B“ Ø24mm x 1 00 mm, 4g zábleskovky

Výrobky nemôžu byť rodina, pretože „A“ je petarda a „B“ je záblesková petarda

- *Výrobky musia byť rovnakej kategórie*

Príklad:

petarda „A“ Ø24mm x 1 00 mm, 4g čierneho prachu

petarda „B“ Ø24mm x 1 00 mm, 7g čierneho prachu

Výrobky nemôžu byť rodina, pretože „A“ je petarda kategórie 2 a „B“ je petarda kategórie 3

- *Výrobky musia mať rovnaký počet pyrotechnických jednotiek*

Príklad:

batéria výmetníc A (16 rán 100x100x120, kaliber 18 mm

batéria výmetníc B (64 rán 100x100x120, kaliber 9 mm

Výrobky nemôžu byť rodina, pretože počet výmetníc je rozdielny

- *Výrobky musia mať rovnaké vonkajšie rozmery*

Príklad:

batéria výmetníc A (16 rán 100x100x120, kaliber 18 mm)

batéria výmetníc B (16 rán 200x200x120, kaliber 18 mm)

Výrobky nemôžu byť rodina, pretože vonkajšie rozmery (a tým i stabilita výrobku pri funkcii) sú rozdielne.

- *Pyrotechnické jednotky majú rozdielne chemické zloženie, avšak podobný efekt*

Príklad:

rakety „A“ a „B“ majú rovnaký raketový motor, stabilizátor i rozmery efektovej komory. Raketa „A“ má pre efekt 3g červených a 3g zelených svetlíc

raketa „B“ 3g bielych a 3g čiernych svetlíc (ešte nespia?).

Výrobky sú rodina.

MODUL C „ZHODA S TYPOM“

Tento modul opisuje tú časť postupu, ktorým výrobca zaručuje a vyhlasuje, že príslušné pyrotechnické výrobky sú v zhode s typom opísaným v ES certifikáte skúšky typu a spĺňajú požiadavky tohto nariadenia vlády, ktoré sa na ne vzťahuje. Výrobca ku každému pyrotechnickému výrobku pripojí označenie CE a vydá písomné ES vyhlásenie o zhode.

MODUL C „ZHODA S TYPOM“

- Notifikovaná osoba, ktorú si výrobca sám zvolil, vykoná preskúšania výrobku v náhodných intervaloch. Zodpovedajúca vzorka dokončených výrobkov, ktorú notifikovaná osoba odoberie priamo na mieste, sa preskúma a vykonajú sa príslušné skúšky, ktoré sú vymedzené v príslušnej harmonizovanej norme podľa , alebo rovnocenné skúšky s cieľom preveriť zhodu výrobku s požiadavkami tohto nariadenia vlády.
- Notifikovaná osoba je zodpovedná, že výrobca pripojí na výrobok počas výrobného procesu jej identifikačné číslo.

MODUL D

„ZABEZPEČENIE KVALITY VÝROBY“

Tento modul opisuje postup, ktorým výrobca zabezpečuje a vyhlasuje, že príslušné pyrotechnické výrobky sú v zhode s typom opísaným v ES certifikáte skúšky typu a spĺňajú požiadavky tohto nariadenia vlády. Výrobca pripojí označenie CE na každý výrobok a vydá písomné ES vyhlásenie o zhode. Označenie CE je doplnené identifikačným číslom notifikovanej osoby, ktorá je zodpovedná za dohľad.

Výrobca uplatňuje schválený systém kvality výroby, kontrolu a skúšky konečných výrobkov Podlieha dohľadu notifikovanej osoby.

MODUL E

„ZABEZPEČENIE KVALITY VÝROBKOV“

Tento modul opisuje postup, ktorým výrobca zabezpečuje a vyhlasuje, že pyrotechnické výrobky sú v zhode s typom opísaným v ES certifikáte skúšky typu. Výrobca ku každému výrobku pripojí označenie CE a vydá písomné ES vyhlásenie o zhode. Označenie CE doplní identifikačným číslom notifikovanej osoby, ktorá je zodpovedná za dohľad.

Notifikovaná osoba pravidelne vykonáva audit, aby preverila, či výrobca dodržiava a uplatňuje systém kvality, a výrobcovi poskytne správu z vykonaného auditu.

MODUL G

„OVEROVANIE JEDNOTLIVÝCH VÝROBKOV“

Tento modul opisuje postup, ktorým výrobca zabezpečuje a vyhlasuje, že pyrotechnický výrobok, na ktorý bol vydaný certifikát, zodpovedá príslušným požiadavkám tohto nariadenia vlády. Výrobca musí pripojiť k výrobku označenie CE a vydá písomné ES vyhlásenie o zhode.

Notifikovaná osoba preskúša pyrotechnický výrobok a vykoná príslušné skúšky stanovené v príslušnej harmonizovanej norme alebo rovnocenné skúšky, aby zabezpečila jeho zhodu s požiadavkami tohto nariadenia vlády. Notifikovaná osoba pripojí svoje identifikačné číslo ku každému výrobku, a vydá ES certifikát zhody na základe vykonaných skúšok.

MODUL H

„KOMPLEXNÉ ZABEZPEČENIE KVALITY“

Tento modul opisuje postup, ktorým výrobca zabezpečuje a vyhlasuje, že príslušné výrobky spĺňajú požiadavky tohto nariadenia vlády. Výrobca alebo dovozca pripojí označenie CE na každý výrobok a vydá písomné ES vyhlásenie o zhode. Označenie CE je doplnené identifikačným číslom notifikovanej osoby, ktorá je zodpovedná za dohľad.

Notifikovaná osoba vykonáva pravidelný audit, aby preverila, či výrobca dodržiava a používa systém kvality a výrobcovi poskytne správu z vykonaného auditu.

OZNAČOVANIE VÝROBKOV

Výrobca je povinný zabezpečiť, aby pyrotechnické výrobky okrem pyrotechnických výrobkov určených na použitie vo vozidlách, boli riadne označené, a to viditeľne, čitateľne a nezmazateľne, v úradnom jazyku (jazykoch) členského štátu Európskej únie, v ktorom sa výrobok predáva spotrebiteľovi.

OZNAČOVANIE VÝROBKOV

Označenie pyrotechnických výrobkov obsahuje najmä:

- a) názov a sídlo výrobcu, a ak výrobca nemá sídlo v členskom štáte Európskej únie, názov výrobcu a názov a sídlo dovozcu,
- b) názov a druh výrobku,
- c) minimálne vekové obmedzenia
- d) príslušnú kategóriu,
- e) návod na použitie,
- f) rok výroby, čas spotreby a podľa potreby aj bezpečnú vzdialenosť, ak ide o zábavnú pyrotechniku kategórií 3 a 4, a
- g) čistú hmotnosť výbušniny.

OZNAČOVANIE VÝROBKOV

Scénická pyrotechnika musí v závislosti od kategórie obsahovať tieto minimálne informácie:

- a) kategória T1, v prípade potreby nápis "používať iba vonku" a údaj o minimálnej bezpečnej vzdialenosti,
- b) kategória T2, nápis "určené iba na použitie odborne spôsobilou osobou" a údaj o minimálnej bezpečnej vzdialenosti (vzdialenostiach).

Ak na pyrotechnickom výrobku nie je dostatok miesta, informácie sa uvádzajú na najmenšom spotrebiteľskom balení.

OZNAČOVANIE VÝROBKOV

Ďalej musí obsahovať:

- a) kategória 1, podľa potreby nápis "používať iba vonku" a údaj o minimálnej bezpečnej vzdialenosti,
- b) kategória 2, nápis "používať iba vonku" a podľa potreby údaj o minimálnej bezpečnej vzdialenosti (vzdialenostiach),
- c) kategória 3, nápis "používať iba vonku" a údaj o minimálnej bezpečnej vzdialenosti (vzdialenostiach),
- d) kategória 4, nápis "určené iba na použitie odbornou spôsobilou osobou" a údaj o minimálnej bezpečnej vzdialenosti (vzdialenostiach).

PRECHODNÉ USTANOVENIA

Certifikáty na pyrotechnické výrobky vystavené do 1. februára 2009 ostávajú v platnosti až do dátumu uplynutia ich platnosti, najneskôr však do desiatich rokov odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia vlády.

Zrušuje sa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 398/1999 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o technických požiadavkách a postupoch posudzovania zhody na pyrotechnické výrobky v znení nariadenia vlády č. 297/2000 Z. z.

Toto nariadenie vlády nadobúda účinnosť

1. februára 2009 .